

Sigade jõudluskontrollist 2003. aastal

1. jaanuaril, 2004. aastal oli jõudluskontrollis 54 seakarja 16 tuhande seaga, nendest 3,5 tuhat emikut ja nooremist, 11,9 tuhat emist ning 580 kultu. 2002. aasta algusega võrreldes on loomade arv vähenenud 2,5 %.

Maakonniti oli jõudluskontrollis kõige rohkem sigu Raplamaa karjades – kokku 2127 põhikarja looma. Üle 2000 põhikarja sea oli veel Jõgevamaa, Saaremaa ja Lääne–Virumaa karjades. Kahest maakonnast (Hiiumaa ja Ida-Virumaa) ei ole jõudluskontrollis ühtegi karja.

Jõudluskontrollis olevad seakarjad on erineva suurusega – alustades kuue emisega Raivo Orava Sepamangli talust ja Viljar Kalm Välja talust ning lõpetades kahe suurema - AS Rey ja OÜ Carmex Invest karjaga, kus mõlemas on üle tuhande emise. Kõige rohkem oli karju, kus emiste arv on vahemikus 1-100. 2003. aastal oli märgata karjade suurenemise tendentsi. Vastav võrdlus 2002. aastaga on toodud tabelis 1. Suurte karjade osatähtsus, kus emiste arv oli üle 500, suurenes ühe karja võrra, moodustades 9,3 % karjade üldarvust. Samal ajal aga kuulus 29% kõikidest jõudluskontrollis olevatest emistest just nendesse karjadesse. Emiste kasutamise tulemusi erineva suurusega karjades on võimalik võrrelda tabelis 2 toodud andmete alusel.

Emiste reproduktsioonijõudluse keskmised näitajad tõugude viisi on toodud tabelis 3. Kokku sündis 11,3 põrsast pesakonnas, mis on 0,1 põrsa võrra väiksem kui eelmisel aastal. Samuti on vähenenud elusalt sündinud põrsaste arv pesakonnas 0,2 põrsa võrra ning võõrutatud põrsaste arv pesakonnas 0,4 põrsa võrra. Paranenud on emiste kasutamine. Elusalt sündinud põrsaste arv aastaemise kohta suurenes 1,3 ja võõrutatud põrsaste arv aastaemise kohta 0,7 põrsa võrra. Imetamisperioodi pikkus, mis eelmisel aastal oli 32,5 päeva, näitab aastate lõikes lühenemistendentsi. Need tulemused näitavad emiste ökonoomsemat kasutamist meie seakasvatajate poolt, kuid viljakuse mõningast langust.

Aastaemise kohta kõige rohkem elusaid põrsaid sündis Ermo Sepa talus (25,5), järgnesid OÜ Valjala Seakasvatus (24,8) ja OÜ Estonia Väljaotsa farm (24,7). Aastaemise kohta kõige rohkem põrsaid võõrutati Saimre talus (23,4), järgnesid OÜ Pihlaka Farm (23,2) ja OÜ Estonia Väljaotsa farm (22,6). Suurima viljakusega põhikarja emised olid Ermo Sepa talus (12,4), järgnesid OÜ Estonia (12,2) ja Raivo Orava Sepamangli talu (12,0). Poegimiste protsent oli parim AS Todase karjas (86,1%), järgnesid AS Saare Peekon (85,9%) ja Rõstla Sigala OÜ (84,4%).

Aastatega on pidevalt suurenenud kunstlikult seemendatud emiste osatähtsus. Kui 1997. aastal seemendati kunstlikult 6% emistest, siis 2003. aastal oli see näitaja juba 35%. Baasaretusfarmides on vastav näitaja 65%. Tiinestuvus kunstliku seemenduse korral oli 77,5%, loomuliku paarituse korral oli 84,9%. Kõige enam (9,4%) on suurenenud kunstlikult seemendatud emiste arv 101 – 200 emisega karjades.

Kunstlikku seemendust kasutas kõige intensiivsemalt ca 100 emisega OÜ Pihlaka Farm seemendades kunstlikult 89% emistes, emiste ümberindlus oli 11,7%, pesakonna suurus 11,6 põrsast.

Positiivseks võib lugeda kunstlikult seemendatud emiste pesakonna suuruse kasvu 0,2 põrsa võrra võrreldes 2002. aastaga, jõudes samale tasemele loomuliku paarituse teel saadud pesakondade suurusega. Tulemuste paranemine kunstliku seemenduse valdkonnas tuleneb tõenäoliselt seemendajate oskuste paranemisest läbi koolituste.

Eesti Tõusigade Aretusühistu konsulentide poolt testiti 2003. aastal baasaretus- ja aretuskarjades 10,8 tuhat noorsiga. Testitud sigade keskmine ööpäevane juurdekasv sünnist 90 kg elusmassi saavutamiseni oli 562,6 g, keskmine pekipaksus 10,7 mm ja seljalihase läbimõõt 54,5 mm. Mõõtmiseks on kasutatud ultraheliaparaati Piglog-105, mõõdetud on elussigu umbes 100 kg elusmassi juures ja näitajad on korregeeritud 90 kg elusmassile. Võrreldes neid tulemusi 2002. aasta

tulemustega on need positiivse trendiga ja olid siis vastavalt 556,1 g, 11,7 mm ja 53,1 mm. Lihajõudluse näitajad ja geneetilise hindamise tulemused on toodud tabelites 4 ja 5. Võrreldud on omavahel seemendusjaama kultide järglaste ja oma karja kultide järglaste lihajõudluse tulemusi. Seemendusjaama kultide testitud järglaste arv on 5851, omakarja kultide järglasi on testitud 4649. Andmed näitavad, et seemendusjaama kultide järglaste lihajõudlusandmed on kõikide näitajate osas paremad. Tabelid annavad ülevaate ka erinevate tõugude lihajõudlusest.

Võrreldes 2002. aastaga on seemendusjaama kultide järglaste jõudluse suhteline aretusväärtus tõusnud 3,4 punkti, omakarja kultide järglastel 4,7 punkti. Viljakuse suhteline aretusväärtus on tõusnud vastavalt 0,5 ja 0,8 punkti. 2003. aastal sündinud kultide jõudluse suhteline aretusväärtus on 121,8 punkti, viljakuse suhteline aretusväärtus on 101,2. Samal aastal sündinud emiste jõudluse suhteline aretusväärtus on 118,2 punkti ja viljakuse suhteline aretusväärtus 100,7 punkti.

2003. aastal mõõdeti Eesti Tõusigade Aretusühistu poolt Scan-Stariga Valga lihatööstuses 334 lihakeha. Tabel 6 annab ülevaate seemendusjaamas ja baasaretuskarjades asuvate kultide järglaste lihakehade mõõtmisandmetest ja samuti võrdluse eelnevate aastatega.

Tabel 1 Karjade suurus

Karja suurus, emist	Karjade arv		Karjade %	
	2002.a.	2003.a.	2002.a.	2003.a.
1 ... 100	25	17	43.1	31.5
101 ... 200	10	15	17.2	27.8
201 ... 300	11	9	19.0	16.7
301 ... 400	6	6	10.3	11.1
401 ... 500	2	2	3.4	3.7
501 ja rohkem	4	5	6.9	9.3

Tabel 2 Karja suurus ja emiste kasutamine

Karja suurus, emist	Karjade arv	Emiste arv	Võõrutatud põrsaid pesakonnas	Kasutamisaastaid väljaminekuni	Kunstliku seemenduse %	Poegimiste %	Pesakondade arv väljaminekul
1 ... 100	17	918	8.9	1.9	28.8	79.2	3.5
101 ... 200	15	2171	8.6	1.6	29.1	80.7	3.1
201 ... 300	9	2358	9.2	1.4	38.1	84	2.8
301 ... 400	6	1980	9.4	1.6	31.3	85.5	3.4
401 ... 500	2	925	9.2	1.6	46.2	76.2	3.1
501 ja rohkem	5	3405	9.4	1.6	40.2	81	3.3

Tabel 3 Emiste reproduktsioonijõudluse keskmised näitajad tõugude viisi

Tõug	Aasta- emiste arv	Kokku sünd. põrs. pesak-s	Elusalt sündinud põrsaid				Esmas- poeg. vanus, päeva	Võõrutatud põrsaid		Imet. perioodi pikkus, päeva	Imik- põrs. kaod, %
			psk-s	noor- emis. psk-s	vana- emis. psak-s	AE kohta		psk-s.	AE kohta		
H	20	9.2	8.4	7.8	8.8	17.5	369.5	7.8	16.1	28.4	7.9
Y	4420	10.9	10.1	9.4	10.3	20.7	373.7	8.8	18.0	33.6	12.9
L	3776	11.3	10.6	9.7	10.8	21.1	354.3	9.2	19.2	31.9	13.3
P	78	9.4	8.7	7.8	9.7	19.0	360.4	7.5	16.3	26.7	14.0
DxL	3	13.3	12.7	-	12.7	33.1	324.4	9.6	25.0	27.6	24.6
HxL	1	13.5	12.0	-	12.0	24.0	405.0	7.0	14.0	41.0	41.7
HxY	19	11.4	10.4	9.5	11.0	21.7	361.9	7.7	16.1	34.5	25.7
LxLY	48	11.3	10.8	9.0	11.9	20.3	368.9	8.7	16.3	35.8	19.8
LxY	2877	11.5	10.8	10.1	11.0	23.1	359	9.3	19.9	33.1	14.1
LxYL	10	12.8	11.9	9.0	12.4	24.7	349.9	10.0	20.8	32.7	15.6
PxL	12	9.4	9.4	-	10.4	15.6	564.7	8.6	14.3	44.8	8.0
PxLY	5	12.4	11.8	11.0	12.2	22.6	364.1	10.3	19.8	37.3	12.3
PxY	30	11.6	10.3	9.6	10.5	21.9	378.5	8.5	18.0	31.3	17.7
YxL	1862	11.7	11.0	10.0	11.3	23.1	358.7	9.6	20.3	29.3	12.1
YxLY	75	10.8	10.2	8.7	10.8	21.6	364.5	8.7	18.3	32.9	15.0
YxYL	47	11.9	10.5	8.6	10.8	21.4	393.6	8.6	17.4	40.5	18.7
Muu	362	10.9	10.2	9.5	10.5	21.1	367.7	8.5	17.7	36.5	16.3
Kokku	13643	11.3	10.5	9.7	10.8	21.9	363	9.1	19.0	32.5	13.3

*Aastaemiste arvutamisel on arvesse võetud lõpetatud pesakonnaga emised

Tabel 4 Seemendusjaama ja välismaa kultide järglaste keskmised näitajad karjatestil

Tõug	Järgl. arv	Vanus testimisel, päeva	Ööpäevane juurdekasv g	Seljapeki paksus mm	Lihassilma läbimõõt mm	Jõudluse SAV	Viljakuse SAV
H	-	-	-	-	-	-	-
L	2322	172.4	586.1	10.4	54.1	122.6	102.7
LxY	736	173.0	592.6	10.9	55.8	119.0	102.8
P	244	178.3	537.8	9.5	61.9	x	x
PxH	45	173.5	579.4	9.1	59.3	x	x
Y	1636	181.8	548.2	10.9	54.3	118.2	99.7
YxL	868	187.8	542.6	10.3	54.0	117.6	99.4
Kokku	5851	177.6	567.8	10.5	54.7	120.0	101.4

Tabel 5 Omakarja kultide järglaste keskmised näitajad karjatestil

Tõug	Järgl. arv	Vanus testimisel, päeva	Ööpäevane juurdekasv g	Selja- peki paksus mm	Lihassilma läbimõõt mm	Jõudluse SAV	Viljakuse SAV
H	20	188.5	522.3	10.6	52.7	x	x
L	1404	176.0	571.5	10.6	53.8	115.1	100.1
LxY	821	177.4	567.7	11.2	54.4	111.5	101.8
P	152	182.2	527.5	10.3	59.2	X	X
PxH	13	169.2	573.8	8.3	56.0	X	X
Y	1771	178.5	543.5	11.3	54.5	115.1	99.2
YxL	468	183.1	553.4	10.5	53.7	116.7	99.5
Kokku	4649	178.2	556.7	10.9	54.3	114.6	100

Tabel 6 Kultide järglaste keskmised lihakehanäitajad tõuti

Näitajad	Kultide järglased tõuti 2001 - 2002					Kultide järglased tõuti 2003.			
	L	P	Y	PH	Kokku	L	Y	P	Kokku
Kultide arv	28	5	36	1	70	7	26	13	46
Kontrollitud järgl. arv	176	31	316	2	525	62	214	58	334
Tapavanus, päeva	172.6	174.0	194.0	190.0	185.6	165.8	190.6	189.7	185.8
Rümba mass, kg	73.7	70.0	72.7	74.1	72.9	73.1	75.6	71.3	74.4
Rümba pikkus, cm	101.3	92.0	98.8	95.5	99.2	102.2	100.1	93.2	99.3
Seljapekk 6.-7.roidelt, mm	18.6	23.0	19.4	20.0	19.3	19.3	19.3	19.3	19.3
Tailiha %	57.5	58.1	57.8	59.1	57.8	60.4	59.8	60.2	60.0
Lihassilma pindala, cm2	43.1	50.1	45.4	47.0	45.0	46.9	47.5	50.6	47.9